מ: שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

הודה במקצת קרקע **פטור**. אלטריך דלא מימא טעמא דפטור בריש משום דהוי כטענו מטים והודה לו בשעורים: **לימוד עריך הוא בפיו של רבי** יוחנן **הא מני אדמון היא**. מימה דר' חייא בר אבא גופיה מוקי מילתא דאדמון כוותיה בפ' בתרא דכתובות (דף קח:) דמסיק לאדמון יש בגשון הזה לשון קנקנים ומינו דמשתבע אקנקנים משתבע נמי על שמן מחמת גנגול וי"ל דמשום רבנן הוא דאלטריך לאסוקי לתיירי שהודה במקלת קנקנים ואפ"ה פטרי רבנן משום דלא מקשי ליה ממילתייהו דרבנן דקתאמר מעיקרא טעמא דאין בגשון הזה לשון קנקנים הא יש בגשון הזה לשון קנקנים חייב אבל אדמון לעולם מחייב אפי' הודה בכל הקנקנים דבתרתי פליגי בטענו מטין ושעורין והודה לו באחד מהן ויש בגשון הזה לשון קנקנים ודייק לה מדלא קתני במתניתין פלוגתייהו בחטין ושעורין אי בשור ושה ונקט כדי (a) יין וכדי שמן משמע דפליגי בין בגשון הזה לשון קנקנים ומדקתאמר נמי ר"ג רואה אני את דברי אדמון ואי דוקא בטענו מטין ושעורין והודה לו באחד מהן פליגי מאי רואה אני את דברי אדמון הא אפי' בטענו מטין והודה לו בשעורין ממיינ ופליגי נמי בטענו מטין ושעורין והודה לו באחד מהם דאי בין בגשון הזה לשון קנקנים דוקא פליגי הוה להו לרבנן למימר בהדיא אין בגשון הזה לשון קנקנים ואדמון מחייב במודה בכל הקנקנים מדלא נקט במתניתין והודה לו מקצת קנקנים אלא נקט בקנקנים דמשמע בכולהו ולא מוקי לה במקצת קנקנים אלא משום רבנן דלא משמע מילתייהו דאין בגשון הזה לשון קנקנים אלא בכה"ג וה"ק אין בהודאה ממין הטענה דלא מיבעיא במודה בכל הקנקנים דפטרי דהא אפי' יש בגשון הזה לשון קנקנים נמי פטור אלא אפילו הודה במקצת קנקנים נמי פטור דאין בגשון הזה לשון קנקנים:

וחדא בשמואל. וכן הלכה ואע"ג דקי"ל (b) כרבי יוחנן לגבי שמואל חדא לרבי יוחנן נמי מייב אליבא דחד אמורא ועוד דקי"ל (c) כרב נחמן בדיני ועוד דרב ספא דהוא בתרא סבירא ליה כשמואל וכן פר"מ בשמעתין וכן עיקר ולא כמו שפסק ר"מ בכתובות (דף קח:) כרבי חייא בר אבא:

אדרבה אין אדם מעיז בו. ואע"ת דאמרי' בפירקין (d) מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה יאבע חזקה אין אדם מעיז בו' וי"ל אע"ג דכופר הכל נמי משתמיט מ"מ אין לו כל כך פנים לכפור הכל כמו לכפור במקצת וליכא מיגו (e):

אשתמוטי הוא דקמשתמט. תימה דבפ"ק דב"מ (דף ו. ופס) דייק אלא הא דאמר רב נחמן משביעין אותו שבועת היסת (דרבנן) נימא מגו דחייב אממונא חייב נמי אשבועתא אמאי לא מצי לאשתמוטי קא משתמיט כדמצי אהתם דלעיל וי"ל משום דפריך בהדי הך פירכי עוכא ותו הא דתני רבי מייא בר' דלא מצי לאשתמוטי הכי:

בפקדון פסול לעדות. בפרק קמא (g) דב"מ (דף ה:) מוקי לה דנקיט ליה בידיה ובמלוה אפילו נקיט ליה בידיה זוזי כשר דמלוה להוצאה ניתנה והוא שמא צריך למעות: ומאן

הודה במקצת קרקעות פטור במקצת כלים חייב טעמא דכלים וקרקעות דקרקע לאו בת שבועה היא הא כלים וכלים דומיא דכלים וקרקעות חייב הוא הדין דאפי' כלים וכלים נמי פטור והא דקתני כלים וקרקעות קמ"ל דכי הודה במקצת כלים חייב אף על הקרקעות מאי קמ"ל זוקקין תנינא (h) זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן הא עיקר ההיא אגב גררא נסבה (i) ור' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן טענו חטין ושעורין והודה לו באחת מהן פטור והאמר ר' צחק (j) יישר וכן אמר רבי יוחנן אמוראי נינהו אליבא דר' יוחנן ת"ש טענו חטין והודה לו בשעורין פטור ורבן גמליאל מחייב טעמא דטענו חטין והודה לו בשעורין הא חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב ה"ה דאפילו חטין ושעורין נמי פטור והאי דקתני הכי להודיעך כחו דרבן גמליאל ת"ש טענו כלים וקרקעות והודה בכלים וכפר בקרקעות וכפר בכלים פטור הודה במקצת קרקע פטור במקצת כלים חייב טעמא דכלים וקרקעות דקרקע לאו בת שבועה היא הא כלים וכלים דומיא דכלים וקרקעות חייב ה"ה דאפילו כלים וכלים נמי פטור והא קמשמע לן דהודה במקצת כלים חייב אף על הקרקעות מאי קמ"ל זוקקין תנינא זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן הא עיקר ההיא אגב גררא נסבה איתיביה ר' אבא בר ממל לר' חייא בר אבא טענו שור והודה לו בשה שה והודה לו בשור פטור טענו בשור ושה והודה לו באחד מהן חייב א"ל הא מני רבן גמליאל היא אי רבן גמליאל אפילו רישא נמי אלא הא מני אדמון היא ולא דחויי מדחינא לך אלא תלמוד ערוך הוא בפיו של ר' יוחנן הא מני אדמון היא אמר רב ענן אמר שמואל (k) טענו חטין וקדם והודה לו בשעורין אם כמערים חייב אם במתכוין פטור ואמר רב ענן אמר שמואל (l) טענו (m) שתי מחטין והודה לו באחת מהן חייב לפיכך יצאו כלים למה שהן אמר רב פפא (n) טענו כלים ופרוטה והודה בכלים וכפר בפרוטה פטור הודה בפרוטה וכפר בכלים חייב חדא כרב וחדא כשמואל חדא כרב דאמר כפירת טענה שתי כסף חדא כשמואל דאמר טענו חטין ושעורין והודה לו באחת מהן חייב: מנה לי בידך אין לך בידי פטור: אמר רב נחמן (o) (p) ומשביעין אותו שבועת היסת מאי טעמא חזקה אין אדם תובע אלא אם כן יש לו עליו אדרבה חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו אשתמוטי הוא דקא משתמיט ליה סבר עד דהוה לי ופרענא ליה תדע דאמר רב אידי בר אבין אמר רב חסדא (q) (r) הכופר במלוה כשר לעדות בפקדון פסול לעדות רב חביבא מתני אסיפא מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי נתתיו לך פטור ואמר רב נחמן (s) משביעין אותו שבועת היסת מאן דמתני ארישא כל שכן אסיפא ומאן

הודה במקלת קרקעות פטור. שאין נשבעין על הקרקעות כדילפינן לקמן בפירקין (דף מב:) ואף הודאתן אינה מביאה לידי שבועה: **הודה במקלת כלים חייב**. שבועה אף על הקרקעות ע"י גלגול דשבועה מקלת כלים: **הא כלים וכלים דומיא דכלים וקרקעות**. כלומר משני מינין והודה באחד וכפר באחד חייב: **זוקקין**. הכלים זוקקין את הקרקעות לשבועה: **פגינא**. במסכת קדושין [מו.] נכסים שאין להם אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן: **הכא עיקר**. דכולה מסכת בהלכות שבועה: **והסיא**. דקדושין: **אגב גררא נסבה*** לידי דתנא התם נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף בלא משיכה תני בהדייהו שאף הם זוקקין את הנכסים שיש להם אחריות לשבועה: **אדמון היא*** דנעי הודאה ממין הטענה ומיהו היכא דטענו שנים והודה לו באחד מהם חייב הא דאדמון במתני' היא מייהו הכא במסכת שבועות לא מפרשין בגמרא במאי פליגי אבל בפרק בתרא דכתובות (דף קח:) מפרשינן דבהכי פליגי: **טענו חטין וקדם והודה בשעורין**. מי שהיה לו לטעון על חבירו חטין ושעורין וטענו חטין ולא הספיק לטענו שעורין עד שקדם זה ואמר חטין אין לך בידי אבל שעורין יש לך בידי: **אם כמערים*** אם נראה לב"ד שקפץ להודות כדי שלא יטענו זה שעורין ויתחייב לו שבועה בהודאת שעורים חייב לו שבועה אם אמר לו זה שניהם יש לי בידך: **ואם במתכוין*** להשיב לו על טענתו של חטין ולא כקופץ פטור: **לפיכך יצאו כלים**. ליכתב בפירוש: **למה שהן**. להתחייב עליהם בכל שהן דהוה ליה למכתב (שמות כב) כי יתן איש אל רעהו כספים לשמור ואגא אמינא מה כספים שנים ודבר חשוב אף כל שנים ודבר חשוב אלא כתב כלים לומר דהוי דבר חשוב ולא בעינן שוויינהו שתי כסף: **וכפר בפרוטה פטור**. כדמפרש ואזיל כרב דאמר כפירה שתי כסף בעינן: **כפר בכלים*** ואפילו כל דהו כדאמרינן לכך יצאו כלים למה שהן ואי משום הודאה ממין הכפירה הא פגירא ליה כשמואל דאמר טענו בחטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב: **היסת*** לשון שומא שמא מכמיס עליו שבועה כמו (שמואל ג כו) אם ה' הסיתך בי: **אין אדם מעיז פניו [כו']: הדע. דאמרינן אשתמוטי אשתמיט: הכופר במלוה**. ובאו עדים והוא לא נשבע כשר לעדות ולא אמרן חשיד אממונא הוא אלא אשתמוטי קמשתמיט ליה משום דמלוה להוצאה ניתנה (t) ואין עכשיו בידו במה לפרוע: **בפקדון פסול לעדות*** ואפילו לא נשבע דמשעה דכפר איחשיד ליה אממונא וכב"מ בפ"ק (דף ה:) מוקמי' ליה בדאתו סהדי דהחיא שעתא הוה בידיה דליכא למימר אירכם ליה ומשתמיט עד דבחיש ומשכח ליה: **מתני אסיפא*** להא דרב נחמן: **כ"ש אסיפא**. דהא אודי ליה עליו ואיכא דברא דממונא:

שבועה

עין משפט נר מצוה

לח א מיי' פ"ג מהל' טוען הל' יא סמג עשין לה טוש"ע חו"מ סי' פח סעיף יד:

לט ב ג מיי' שם הל"י טוש"ע שם סעיף ג:

מ ד מיי' שם פ"ל הל' ג סמג שם עשה ע"ש חו"מ סי' מז סעיף ח:

מא ה מיי' שם פ"ב הלכה יג סמג שם טוש"ע חו"מ סי' לב ס"ד:

מב ו מיי' שם פ"ז הל' ח וסיי"ל מהל' מלוה הל"ח סמג שם טוש"ע חו"מ סי' עט סעיף י:

רבינו חננאל

באחד מהן או שהודה במקצת קרקעות פטור הודה במקצת כלים חייב טעמא דכלים וקרקעות. דקרקע לאו בת שבועה היא. הא כלים וכלים דומיא דכלים וקרקעות חייב. ודתינן לה ואסיקנא לה ומאי קמ"ל זוקקין תנינא בתחלת מסכת קדושין. ואמרינן הכא בטענו כלים וקרקעות עיקרו. והתם בקדושין אגב גררא נסבה ותנא זוקקין. ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן טענו חטים ושעורין והודה לו באחד מהן פטור. איתיביה ר' אבא בר ממל טענו שור והודה לו בשה פטור. טענו שור ושה וחמור והודה לו באחד מהן חייב. ודחה הא רבן גמליאל היא. ואקשינן עליה אי רבן גמליאל אפילו טענו בשור והודה לו בשה ליחייב. אמאי תני רישא פטור. ומשני הא מני אדמון היא דתלמוד ערוך הוא בפי ר' יוחנן אדמון היא מפורשין בסוף כתובות בהשוהן חברו כדי שמן והודה לו בקנקנים אדמון אומר הואיל והודה ממין הטענה ישבע. יש לומר הא שינויא דר' חייא דאמר משמיה דר' יוחנן הא מני אדמון היא להעמיד דבריו הוא דאמר הכי ולא סמכינן עליה נו' יצחק פליג עליה. אמר רב ענן אמר שמואל טענו חטים וקדם והודה לו בשעורין אם כמערים הקדים והודה עד שלא יטענו עליו חייב: אם במתכוין פטור. פירוש כגון (a) שהנתבע אינו טוען שנושה בו שעורין. ועוד אמר טענו שני מחטין והודה לו באחת מהן חייב לכך יצאו כלים למה שהן. ומסתברא כשמואל דהא ר' יצחק אמר וכן אמר ר' יוחנן. ורב פפא דהוא בתרא אמר חדא כרב דכפירה טענה שתי כסף וקיימא לן כותיה דרב בהא. ואמר חדא כשמואל טענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב וקיימא לן כותיה. והא דרחי ר' חייא ואמר תלמוד ערוך בפי ר' יוחנן הא מני אדמון היא. ר' חייא הוא דאמר הכי להעמיד דבריו ולא סמכינן עליה. דבל כי האי גונא שינויא הוא ולא דחי' הלכתא מפורשת בשינויא: **מתני'** מנה לי בידך אין לך בידי כלום פטור. אמר רב נחמן ומשביעין אותו שבועת היסת. מאי טעמא

a) לאלי ל"ל שהתובע.

מסורת הש"ס

a) כ"מ ד: ק: קידושין כו., ב) [כתובות קח:]. ג) [בפס עג. וש"נ]. ד) שתים מחטין. כל"ל רש"ל [נדפס לאחרון]. ה) כ"מ ה. ו., ו) כ"ל קה: כ"מ ה:, ז) [קידושין מז.]. ח) [בעירובין מז:]. ט) [בכתובות יג.]. י) [לקמן מב:]. כ) [וש"ע חומ' כתובות יח. ותוס' ניטין נא: ד"ה תפני מה זכי'].

הגהות הב"ח

(a) תוס' ד"ה לימוד וכו' ונקט כדי שמן משמע כל"ל ומיהו' כדי יין נמחק: (b) ד"ה בפקדון וכו' בפ"ק דב"מ. כ"ב עי' בכ"ק דף קה ע"ב בפרש"י דלא משמע הכי מש"ס התוס' כאן:

מוסף רש"י

הודה במקצת קרקעות פטור. משבועה דאוריתא לא על הקרקעות ולא על הכלים, שאין הודאת קרקעות מביאה לידי שבועה, שאין דין שבועה בקרקעות (דקדו מב.). במקצת כלים. הודה במקצת כלים, דאיכא הודאה וכפירה בלא קרקעות, חייב. לישבע אף על הקרקעות על ידי גלגול שבועה. דילפינן לה בפ"ק דקדושין (כז:) מקרא (שם). זוקקין. נודרין (שם) המתנלגין זוקקין את הקרקעות לישבע ע"י גלגול (ב"מ ד: ק:) הלי זוקקין מנכסים קלי שאין להם אחריות, ולא אמרת דין (קדושין כז.). ומשביעין אותו. לשאינו מודה במקצת (ב"מ ו.) שבועת היסת. שבועה שהפיתו לדיינים מכמיס לכך להפיתו לדיינים (שם ה.). הכופר במלוה. ולא נשבע ובאו עדים, כשר לעדות. דמלוה להוצאה ניתנה ואינה עכשיו בידו ורוצה לגבותו על שתשיב ידו (ב"ק קה:) אלמא לאו דעתיה למיגבי דמינלא אלא לשתמוטי עביד (ב"מ ה.). בפקדון פסול לעדות. דמאי אשתמוטי איכא הרי לא ניתן להוצאה וכעין הוא ואם אבד יטענו אלהב ויטטר (שם) ומוקמינן לה בריש אמר מומרין כגון דאמרי שהרי ליה דהחיא שעתא דכפר ליה עקיר בידיה, ומפקיל אמ"ג דלא אשתמוטי אי אשתמיט מה לי עקרון (ב"ק קו.). מנה לי בידך אמר לו הן. וכעכי עדים ואמר להם אתם עדי (לקמן מב.). נתתיו לך פטור. מלגלגם ומשבועה דאוריתא (שם).

רבינו חננאל (המשך)

חזקה אין אדם תובע אלא אם כן יש לו. אדרבה כו' עד הכופר במלוה כשר בעדות. בפקדון פסול לעדות. רב חביבא מתני להא דרב נחמן אסיפא מנה לי בידך א"ל הן למחר א"ל תנהו לי נתתיו לך פטור. אין לך בידי חייב. מאן דמתני לה דרב נחמן ארישא כ"ש אסיפא. אבל מאן

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com